Neapolis University

HEPHAESTUS Repository **http://hephaestus.nup.ac.cy**

School of Economic Sciences and Business Articles

2020-07

þÿ ‘ ½ ± À Ä Å ¾ ¹ ± º - Â Ä Á ¬ À µ ¶ µ Â º ± ¹ þÿ Ä ¿ Å Â Ã Ä · ½ µ ¸ ½ ¹ º ® ± ½ ± À Ä Å ¾ ¹ þÿ Ã Ä Á ± Ä · ³ ¹ º ® ¼ ¹ ± Â Ç Î Á ± Â

Zervoudi, Evanthia K.

þÿ ™ ½ Ã Ä ¹ Ä ¿ Í Ä ¿ • ½ ± » » ± º Ä ¹ º Î ½ ¿ » ¹ Ä ¹ º Î ½

http://hdl.handle.net/11728/12023

Downloaded from HEPHAESTUS Repository, Neapolis University institutional repository

ΕΝΑ

Ινστιτούτο
Εναλλακτικών
Πολιτικών

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΜΙΑΣ ΧΩΡΑΣ

Ευανθία Ζερβούδη,
Δρ. Οικονομικών και Χρηματοοικονομικής,
Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Ερευνήτρια

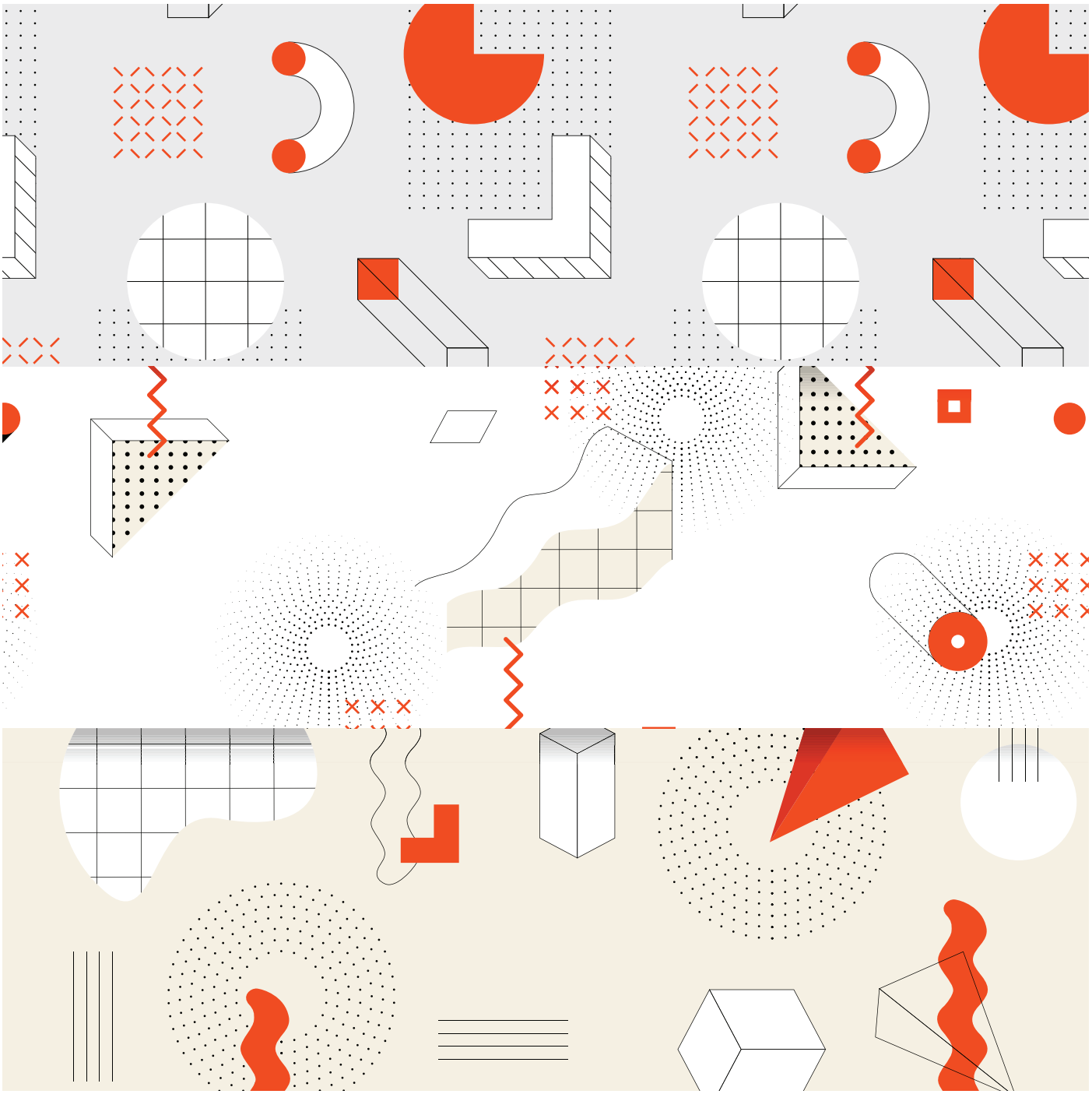

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΜΙΑΣ ΧΩΡΑΣ

Ευανθία Ζερβούδη,
Δρ. Οικονομικών και Χρηματοοικονομικής,
Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Ερευνήτρια

Ιούλιος 2020

ΣΥΝΟΨΗ

Στην παρούσα μελέτη τίθενται υπό εξέταση βασικά στοιχεία για τις Αναπτυξιακές Τράπεζες σε διεθνές επίπεδο. Αναπτύσσεται η δομή των (Εθνικών) Αναπτυξιακών Τραπεζών, παρουσιάζονται βασικά τους χαρακτηριστικά και στοιχεία που διαφοροποιούν τις Εθνικές Αναπτυξιακές Τράπεζες μεταξύ τους ανάλογα με τους στόχους, τους τομείς δραστηριοποίησης, τα επιχειρηματικά μοντέλα που εφαρμόζουν κατά τη διεξαγωγή των δανειοδοτικών τους πράξεων και τα χαρτοφυλάκια χορηγήσεων τους, παρατίθενται πηγές χρηματοδότησης των Αναπτυξιακών Τραπεζών και απαντώνται καίρια ερωτήματα με σημαντικότερο όλων ποια οφέλη μπορεί να αποκομίσει μια οικονομία από την ίδρυση μιας Εθνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας. Από τη μελέτη προκύπτει ο σημαντικός ρόλος που δύνανται να διαδραματίσουν οι Εθνικές Αναπτυξιακές Τράπεζες στην ενίσχυση της εθνικής οικονομίας και η σημαντική τους συνεισφορά στη χρηματοδότηση έργων μακροπρόθεσμου χαρακτήρα με μεγάλα κοινωνικά οφέλη (social benefits) και σημαντικές θετικές περιβαλλοντικές και κοινωνικές εξωτερικότητες όπως είναι τα έργα υποδομής, συμπεριλαμβανομένων των «πράσινων» έργων, που συνεισφέρουν στην ευημερία των πολιτών, στον περιορισμό των ανισοτήτων, στην ενίσχυση του εισοδήματος και της απασχόλησης και εν τέλει σε μια παραγωγικά βιώσιμη ανάπτυξη.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΩΣ ΟΡΙΖΕΤΑΙ ΜΙΑ ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

04

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΙΔΡΥΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΜΙΑΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΤΡΆΠΕΖΑΣ

04

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΟ ΧΡΟΝΟ

06

ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ Η ΑΛΛΟΥ ΤΥΠΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΣ

07

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΟΥΝ ΤΙΣ ΕΘΝΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥΣ

08

ΒΑΣΙΚΟΙ ΠΕΛΑΤΕΣ ΚΑΙ ΚΥΡΙΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΣΤΟΥΣ ΟΠΟΙΟΥΣ ΕΣΤΙΑΖΟΥΝ ΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

09

ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

10

ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΗΓΈΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΜΙΑΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

13

ΟΦΕΛΗ ΠΟΥ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΑΠΟΚΟΜΊΣΕΙ ΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΊΑ ΑΠΌ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΕΘΝΙΚΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

13

ΕΙΔΙΚΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ)

17

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

20

ΠΩΣ ΟΡΙΖΕΤΑΙ ΜΙΑ ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Στο ευρωπαϊκό πλαίσιο, ως Εθνικές Αναπτυξιακές Τράπεζες νοούνται οι νομικές οντότητες που ασκούν χρηματοπιστωτικές δραστηριότητες, για τις οποίες ανατίθεται εντολή από κάποιο κράτος-μέλος ή από κάποια οντότητα κράτους-μέλους σε κεντρικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο, με σκοπό τη διεξαγωγή δραστηριοτήτων δημόσιας ανάπτυξης ή προβολής. Κάθε κράτος-μέλος δύναται να αποφασίζει εάν θα ιδρύσει μια Εθνική Αναπτυξιακή Τράπεζα καθώς και τη φύση και τη μορφή της. Εναλλακτικά, ως Εθνικές Αναπτυξιακές Τράπεζες ορίζονται τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που προορίζονται για την προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης (socioeconomic development) και της περιφερειακής ολοκλήρωσης, παρέχοντας ή διευκολύνοντας τη μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση έργων που δημιουργούν θετικές κοινωνικές εξωτερικότητες, αλλά και την ανάπτυξη σημαντικών τομέων της οικονομίας όπως η γεωργία, η βιομηχανία, οι εισαγωγές-εξαγωγές, η στέγαση και συναφείς δραστηριότητες.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΙΔΡΥΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΜΙΑΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

Μία «**καλή**» Εθνική Αναπτυξιακή Τράπεζα πρέπει να έχει **σαφείς στόχους, ισχυρή αναπτυξιακή εντολή, σταθερή μακροπρόθεσμη προοπτική βιώσιμης και αντικυκλικής χρηματοδότησης και υπεύθυνα κοινωνικά και περιβαλλοντικά πρότυπα,** απόλυτα ευθυγραμμισμένα με την Εθνική Αναπτυξιακή Στρατηγική της χώρας και με την Ατζέντα 2030 των Ηνωμένων Εθνών για μια δυναμική, χωρίς αποκλεισμούς, Βιώσιμη Ανάπτυξη. Στις προτεραιότητες των τρεχουσών Αναπτυξιακών Τραπεζών (οφείλει να) είναι και η χρηματοδότηση διαρθρωτικών μετασχηματισμών προς μια πιο «πράσινη» οικονομία με στόχο την υποστήριξη της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας και της αειφόρου ανάπτυξης. Προς αυτή την κατεύθυνση θα συνέβαλε σημαντικά η δημιουργια ένος κατάλληλου πλαισίου αναλυτικών εργαλείων μέτρησης της «προσθετικότητας» των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων μιας Εθνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας προκειμένου να αξιολογείται η συνολική της συμβολή (άρα και το ποσοστό επιτυχίας της) στην κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη από άποψη δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας, παραγωγικότητας, χρηματοδοτούμενων επιχειρήσεων, δημιουργίας αλυσίδων αξίας κλπ.

---

[1] ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, «Συνεργασία για την απασχόληση και την ανάπτυξη: Ο ρόλος των Εθνικών Αναπτυξιακών Τραπεζών για τη στήριξη του επενδυτικού σχεδίου για την Ευρώπη», Βρυξέλλες, 2015

Επιπλέον, μια Εθνική Αναπτυξιακή Τράπεζα προκειμένου να συνεχίζει απρόσκοπτα το έργο της πρέπει να είναι **«καλά διαχειριζόμενη»** δηλαδή να ακολουθεί **πολιτικές ορθής διακυβέρνησης** προς αποφυγή φαινομένων διαφθοράς και επιρροής ειδικών συμφερόντων κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων, **υψηλά πρότυπα διαφάνειας** και λογοδοσίας των δραστηριοτήτων της και ανεξάρτητη αξιολόγηση των επιδόσεών της. Τα **υψηλά πρότυπα εταιρικής διακυβέρνησης**, η πρόσληψη (και διατήρηση) εξειδικευμένου προσωπικού υψηλής απόδοσης μέσω ευέλικτων πολιτικών αλλά με αυστηρά αξιοκρατικά κριτήρια και η αποδοχή εκ μέρους της μιας προληπτικής εποπτείας δύνανται επίσης να συμβάλουν στην καλή της διαχείριση και στην ενίσχυση της φήμης της στην αγορά.

Οι Εθνικές Αναπτυξιακές Τράπεζες αναμένεται να εξυπηρετούν πελάτες και τομείς της αγοράς με **υψηλό προφίλ κινδύνου** που δεν εξυπηρετούνται ή «υποεξυπηρετούνται» από ιδιωτικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, όπως οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Κατά το παρελθόν, Εθνικές Αναπτυξιακές Τράπεζες απέτυχαν κι αναγκάστηκαν να διακόψουν τη λειτουργία τους (κυρίως) λόγω της χαμηλής ποιότητας των δανειοδοτικών τους αποφάσεων. Ως εκ τούτου, για να συνεχίζει μια Εθνική Αναπτυξιακή Τράπεζα απρόσκοπτα τη λειτουργία της πρέπει να είναι σε θέση να αναπτύξει ένα **αποτελεσματικό πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων** που θα της επιτρέπει τον εντοπισμό, την παρακολούθηση και τον μετριασμό κινδύνων που ενδεχομένως ανακύπτουν κατά την επιλογή και υλοποίηση χρηματοδοτούμενων έργων όπως και ένα πλαίσιο αυστηρών **διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου** που θα εμποδίζουν το εκάστοτε Συμβούλιο να λαμβάνει παρακινδυνευμένες οικονομικές και οργανωτικές αποφάσεις. Παράλληλα, η **προσεκτική αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας** των δανειοληπτών και των έργων προς χρηματοδότηση θα συνέβαλε στο να διασφαλιστεί ότι η σύναψη δανείων γίνεται με όρους μεγιστοποίησης του αναπτυξιακού τους αντίκτυπου (με παράλληλη εξασφάλιση μιας ελάχιστης εμπορικής απόδοσης). **Τέλος, μια αποτελεσματική εποπτεία επίτευξης των αναπτυξιακών της στόχων και μια ανάλυση κόστους-οφέλους** (χρηματοδοτικό κόστος έναντι κοινωνικοοικονομικών ωφελειών) ανά τομέα δραστηριοποίησης θα επέτρεπε σε μια Εθνική Αναπτυξιακή Τράπεζα να συνεχίσει να δραστηριοποιείται σε αναπτυξιακά έργα χωρίς να απειλείται η οικονομική της υγεία ή να τίθεται σε κίνδυνο η απόδοσή της.

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΟ ΧΡΟΝΟ

Σύμφωνα με τη μελέτη του Nicholas Bruck (2001), Αναπτυξιακές Τράπεζες υπήρχαν πάντα υπό διάφορες μορφές. Το **19ο αιώνα,** υπήρξε ένα κύμα δημιουργίας αναπτυξιακών ιδρυμάτων κυρίως σε βιομηχανοποιημένες χώρες όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες, η Μεγάλη Βρετανία κι ένα πλήθος χωρών της Κεντρικής Ευρώπης, που είχαν αναπτύξει τα δικά τους δίκτυα βιομηχανικών τραπεζών (industrial banks) που τις βοήθησαν να φτάσουν σε υψηλά επίπεδα εκβιομηχάνισης. Στην περίοδο των 30-40 ετών που ακολούθησε, οι Επενδυτικές Τράπεζες απέκτησαν μεγάλη δύναμη διαθέτοντας μετοχές κι ομόλογα στη χρηματιστηριακή αγορά. Ωστόσο, **μετά το κραχ του 1929** η δύναμη των Επενδυτικών Τραπεζών περιορίζεται κι αρχίζει η παρέμβαση των κυβερνήσεων και των κυβερνητικών ιδρυμάτων να κρίνεται αναγκαία προκειμένου να καλυφθεί το κενό χρηματοδότησης για μακροπρόθεσμα επενδυτικά έργα. Εδώ σηματοδοτείται και η έναρξη των Δημοσίων Αναπτυξιακών Τραπεζών. Το 1930 αρχίζουν να ιδρύονται οι πρώτες Δημόσιες Αναπτυξιακές Τράπεζες όπως η National Financiera στο Μεξικό, η CORFO στη Χιλή, η CAVENDES στη Βενεζουέλα. **Μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου,** η ανάγκη για επανεκβιομηχάνιση (re-industrialization), ανακατασκευή (reconstructions) κι επανεκκίνηση της οικονομίας αλλά κι η ανάγκη ανάπτυξης μη-βιομηχανικών οικονομιών κατέστησαν τις Δημόσιες Αναπτυξιακές Τράπεζες τον πλέον κατάλληλο μηχανισμό χρηματοδότησης αναπτυξιακών έργων. Έτσι, το 1944 ιδρύεται η **Διεθνής Τράπεζα για την Ανασυγκρότηση και την Ανάπτυξη** (IBRD - International Bank for Reconstruction and Development) ως ένα παγκόσμιο ίδρυμα με αρχικό σκοπό να προσφέρει χρηματοδότηση για την ανασυγκρότηση της Ευρώπης μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και να προωθήσει την ανάπτυξη στις αναπτυσσόμενες χώρες. Παράλληλα, το 1944 η Παγκόσμια Τράπεζα (World Bank) ξεκινά τη λειτουργία της. Την περίοδο 1950-1960, πολλές χώρες δεν είχαν αποκτήσει ακόμη ούτε δημόσια ούτε ιδιωτική αναπτυξιακή τράπεζα. Έτσι, στα τέλη της δεκαετίας του 1950 κι αρχές της δεκαετίας του 1960 η ίδρυση των Περιφερειακών Αναπτυξιακών Τραπεζών όπως η IADB (Inter-American Development Bank), η AfDB (African Development Bank), και η AsDB (Asian Development Bank), δίνει μια πρώτη λύση στην έλλειψη χρηματοδότησης των αναπτυσσόμενων χωρών από την **Παγκόσμια Τράπεζα,** με την ίδρυση των Υποπεριφερειακών Αναπτυξιακών Τραπεζών να ακολουθεί στα τέλη της δεκαετίας του 1960, κυρίως στη Λατινική Αμερική και στην Αφρική.

Μετά το 1960, οι περισσότερες χώρες απέκτησαν τουλάχιστον μία αναπτυξιακή εταιρία, δημόσια ή ιδιωτική. Στη **δεκαετία του 1990** κι αρχές της δεκαετίας του 2000, η μετάβαση σε οικονομίες βασιζόμενες στους νόμους της αγοράς σηματοδότησαν και την ίδρυση της τέταρτης μεγαλύτερης περιφερειακής τράπεζας, της **Ευρωπαϊκής Τράπεζας για την Ανασυγκρότηση και την Ανάπτυξη** (EBRD).

Σύμφωνα με την Global Survey of Development Banks (2012), ένας μεγάλος αριθμός των Αναπτυξιακών Τραπεζών που δημιουργήθηκαν πριν από περισσότερες από τρεις δεκαετίες εξακολουθούν να λειτουργούν και σήμερα, παρά τον αυξανόμενο ρόλο των ιδιωτικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Αυτό δείχνει ότι οι περισσότερες κυβερνήσεις εξακολουθούν να βλέπουν τις Αναπτυξιακές Τράπεζες ως ένα σημαντικό εργαλείο προώθησης της οικονομικής ανάπτυξης. Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται και πάλι μια αυξανόμενη τάση δημιουργίας Αναπτυξιακών Τραπεζών. Δημόσιες και Πολυμερείς Αναπτυξιακές Τράπεζες βρίσκονται υπό ίδρυση ή ιδρύθηκαν πρόσφατα όπως η FinDev με έδρα τον Καναδά και η Malta Development Bank με έδρα την Μάλτα, ενώ εξετάζεται κι η ίδρυση νέων Αναπτυξιακών Τραπεζών στη Μιανμάρ, την Αγκόλα και στη Γκάνα, όπως και σε άλλες χώρες μέσα στα επόμενα χρόνια.

ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ Η ΑΛΛΟΥ ΤΥΠΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΣ

Παγκοσμίως υπάρχουν μεγάλες Πολυμερείς Αναπτυξιακές Τράπεζες όπως η Ασιατική Τράπεζα Επενδύσεων Υποδομών (AIIB) με έδρα το Πεκίνο, η Νέα Τράπεζα Ανάπτυξης των BRICS αλλά και πολλές Εθνικές Αναπτυξιακές Τράπεζες όπως η Bpifrance (Γαλλία), η Nafinsa (Μεξικό), η CDC (Κίνα), η KfW (Γερμανία) και η BNDES (Βραζιλία) μεταξύ άλλων. Ο αριθμός των Αναπτυξιακών Τραπεζών δεν μπορεί να προσδιοριστεί με ακρίβεια. Ο **συνολικός αριθμός αναπτυξιακών ιδρυμάτων παγκοσμίως φτάνει και τα 750** εκ των οποίων 300 βρίσκονται στη Λατινική Αμερική, 200 στην Ασία, 150 στην Αφρική, 100 στη Νότια Ευρώπη και τη Μέση Ανατολή. Σε ό,τι αφορά τις Αναπτυξιακές Τράπεζες, το 2016 υπήρχαν περισσότερες από 550 παγκοσμίως, εκ των οποίων 520

Αυτές βρίσκονται σε 185 χώρες, με τις αναπτυσσόμενες χώρες να φιλοξενούν ένα σημαντικότατο αριθμό Εθνικών Αναπτυξιακών Τραπεζών. Πιο συγκεκριμένα, η Λατινική Αμερική κι η Καραϊβική είχαν τον υψηλότερο αριθμό Εθνικών Αναπτυξιακών Τραπεζών (152) και ακολουθούσαν η Αφρική (147), η Ασία κι ο Ειρηνικός (121), η Ευρώπη (49) κι η Δυτική Ασία (47).

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΟΥΝ ΤΙΣ ΕΘΝΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥΣ

Συνήθως, οι Εθνικές Αναπτυξιακές Τράπεζες είναι ιδρύματα που ανήκουν, διαχειρίζονται κι ελέγχονται από την εκάστοτε Κυβέρνηση που παρέχει και τη γενική στρατηγική κατεύθυνση στην Τράπεζα. Κατά τους Luna-Martinez και Vicente (2012), χαρακτηριστικά στα οποία ενδέχεται οι Αναπτυξιακές Τράπεζες να διαφοροποιούνται μεταξύ τους είναι: α) **η ιδιοκτησιακή δομή** (ανήκουν εξ ολοκλήρου ή εν μέρει στην Κυβέρνηση), β) η εταιρική διακυβέρνηση (ανεξάρτητα ή κυβερνητικά ελεγχόμενα Συμβούλια), γ) το **μέγεθος** (απόλυτο και σχετικό) των Εθνικών Αναπτυξιακών Τραπεζών, δ) **οι στόχοι, τομείς δραστηριοποίησης και πελάτες** (στενή ή ευρεία εντολή), ε) **τα επιχειρηματικά μοντέλα** για τη διεξαγωγή των δανειοδοτικών τους πράξεων, στ) **οι όροι βάσει των οποίων χορηγούν πιστώσεις** (δραστηριότητες παραγωγικού δανεισμού, διάρκεια των δανείων, πραγματικά επιτόκια δανεισμού) με την πλειοψηφία των δανείων που χορηγούν οι Εθνικές Αναπτυξιακές Τράπεζες να είναι μακροπρόθεσμα δάνεια.

Πιο συγκεκριμένα, ως προς τις εντολές, οι **στενές εντολές** ενθαρρύνουν τα ιδρύματα να εστιάζουν σε μια συγκεκριμένη αγορά πχ στη γεωργία, στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, στο διεθνές εμπόριο, στις υποδομές κλπ όπως πράττει η Εθνική Γεωργική κι Αγροτική Αναπτυξιακή Τράπεζα της Ινδίας, καθιστώντας την παρακολούθηση κι αξιολόγηση των επιδόσεων τους ευκολότερη. Οι **εκτεταμένες εντολές** απαιτούν κεφάλαια για τη χρηματοδότηση ενός ευρέος φάσματος δραστηριοτήτων και τομέων όπως πράττει η Αναπτυξιακή Τράπεζα των Φιλιππίνων που δημιουργήθηκε για να προωθήσει και να επιταχύνει τη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη μέσω της παροχής μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων πόρων με στόχο τη συνολική ενίσχυση της ευημερίας των πολιτών.

Σε ό,τι έχει να κάνει με τα διαφορετικά επιχειρηματικά μοντέλα, οι Εθνικές Αναπτυξιακές Τράπεζες δύνανται να λειτουργούν ως δανειστές πρώτης ή και δεύτερης βαθμίδας. Οι λειτουργίες **δανεισμού πρώτης βαθμίδας** αφορούν τον απευθείας δανεισμό στους τελικούς πελάτες, όπως πράττει η KBN στη Νορβηγία, ενώ οι λειτουργίες **δανεισμού δεύτερης βαθμίδας** αφορούν το δανεισμό σε άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και τράπεζες που με τη σειρά τους δανείζουν στους τελικούς πελάτες όπως πράττει η NRW Bank στη Γερμανία κι η Κροατική Τράπεζα Ανασυγκρότησης κι Ανάπτυξης. Σύμφωνα με τους Luna-Martinez και Vicente (2012), το 52% των Εθνικών Αναπτυξιακών Τραπεζών δανείζουν μέσω συνδυασμού πράξεων δανεισμού πρώτης (first-tier) και δεύτερης βαθμίδας (second-tier lending), ενώ το 12% πραγματοποιεί μόνο δανεισμό δεύτερης βαθμίδας.

ΒΑΣΙΚΟΙ ΠΕΛΑΤΕΣ ΚΑΙ ΚΥΡΙΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΣΤΟΥΣ ΟΠΟΙΟΥΣ ΕΣΤΙΑΖΟΥΝ ΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Συνήθως, τα καταστατικά των Εθνικών Αναπτυξιακών Τραπεζών ορίζουν σαφώς ότι η Τράπεζα θα επικεντρώσει τις δραστηριότητές της σε τομείς όπου η αγορά εμφανίζει αδυναμίες και ως εκ τούτου υποεξυπηρετούνται από εμπορικές τράπεζες ή άλλους ιδιωτικούς χρηματοδότες. Αλλά κι όταν οι Εθνικές Αναπτυξιακές Τράπεζες δραστηριοποιούνται σε αγορές που εξυπηρετούνται ήδη από εμπορικές τράπεζες, αποδεικνύεται ότι συμβάλλουν στην αποτελεσματικότερη λειτουργία των αγορών αυτών. Αυτή η στενή συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα μπορεί να επιτρέψει στις Εθνικές Αναπτυξιακές Τράπεζες όχι μόνο να συμβάλουν στην κάλυψη των υφιστάμενων κενών της αγοράς αλλά και να προσελκύσουν ιδιωτική χρηματοδότηση στους τομείς των δραστηριοτήτων τους χωρίς να παραγκωνίζουν τη δραστηριότητα του ιδιωτικού τομέα.

Οι **οικονομικοί τομείς** στους οποίους εστιάζουν οι Εθνικές Αναπτυξιακές Τράπεζες ποικίλουν. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με τους Luna-Martinez & Vicente (2012), το 86% των Εθνικών Αναπτυξιακών Τραπεζών στοχεύουν στο **εμπόριο και στους τομείς υπηρεσιών και τουρισμού,** 84% **στη βιομηχανία και την μεταποίηση,** 83% **στον αγροτικό τομέα,** 74% στις **κατασκευές και τη στέγαση,** 66% στην **ενέργεια,** 65% στις **υποδομές** και περίπου το 48% των Αναπτυξιακών Τραπεζών στοχεύει στο δανεισμό σε **κοινωνικούς τομείς** όπως η υγεία και η εκπαίδευση.

Σε σχέση με τους **στοχευμένους πελάτες,** αυτοί προέρχονται είτε από τον Δημόσιο είτε από τον Ιδιωτικό τομέα με το 92% των Εθνικών Αναπτυξιακών Τραπεζών να απευθύνονται σε **μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις**, 60% σε **μεγάλες ιδιωτικές εταιρείες,** 55% **σε ατομικά νοικοκυριά,** 54% **σε επιχειρήσεις άλλων κρατών** και 46% σ**ε ιδιωτικούς χρηματοπιστωτικούς διαμεσολαβητές** όπως πράττει η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης κι Ανάπτυξης. Πολλές από τις Εθνικές Αναπτυξιακές Τράπεζες απευθύνονται τόσο σε πελάτες του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα (Luna-Martinez και Vicente, 2012).

ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Οι **Εθνικές Αναπτυξιακές Τράπεζες** είναι κατά βάση αναπτυξιακοί φορείς κι όχι τραπεζικά ιδρύματα με την τυπική έννοια. Μια Δημόσια Αναπτυξιακή Τράπεζα συνήθως δεν δέχεται καταθέσεις μετρητών κι αποτελεί τράπεζα-δανειστή δεύτερης βαθμίδας (έμμεσο δανειστή) γι' αυτό και δεν υπόκειται στο ίδιο καθεστώς εποπτείας με αυτό των εμπορικών τραπεζικών ιδρυμάτων που προσφέρουν απευθείας πιστώσεις (Βασιλεία ΙΙΙ). **Σκοπός** των Εθνικών Αναπτυξιακών Τραπεζών είναι η **μεγιστοποίηση του κοινωνικού οφέλους και των αναπτυξιακών και κοινωνικών αποδόσεων** (εξασφαλίζοντας τουλάχιστον τις ελάχιστες εμπορικές αποδόσεις) κι όχι απλώς των χρηματοοικονομικών αποδόσεων και κερδών τους, όπως συμβαίνει με τις ιδιωτικές τράπεζες, ενώ αποτελούν μια σταθερή πηγή χρηματοδότησης της οικονομίας χωρίς μεγάλες διακυμάνσεις. Για τη χρηματοδότηση ενός έργου μια Δημόσια Αναπτυξιακή Τράπεζα λαμβάνει υπόψη, εκτός των χρηματοοικονομικών αποδόσεων, τα κοινωνικά οφέλη (social benefits) και τις θετικές εξωτερικότητες που δημιουργεί ένα τέτοιο project για την κοινωνία όπως και τη συνεισφορά του στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη και στην αύξηση της απασχόλησης και του διαθέσιμου εισοδήματος. Η πραγματοποίηση κερδών, αν και δεν είναι ο απώτερος στόχος τέτοιων αναπτυξιακών φορέων, αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη βιωσιμότητα τους. **Η δανειοδοτική τους δραστηριότητα διαφέρει αισθητά από εκείνη των ιδιωτικών τραπεζών.** Επικεντρώνονται περισσότερο σε δραστηριότητες παραγωγικού δανεισμού, επαναβεβαιώνοντας το ρόλο τους ως υποστηρικτές της οικονομικής ανάπτυξης.

Οι Εθνικές Αναπτυξιακές Τράπεζες συνήθως αναλαμβάνουν τη χρηματοδότηση μακροπρόθεσμων projects με μεγάλα κοινωνικά οφέλη, όπως projects έρευνας κι ανάπτυξης (R&D), υποδομών κλπ. που απαιτούν υψηλή χρηματοδότηση κι ενέχουν υψηλότερους κινδύνους. Τα προϊόντα που προσφέρονται από τις Εθνικές Αναπτυξιακές Τράπεζες επικεντρώνονται κυρίως σε μακροπρόθεσμα δάνεια, δάνεια κεφαλαίου κίνησης, πίστωση μέσω επιδοτούμενων επιτοκίων (Luna-Martinez και Vicente, 2012). Η διάρκεια των δανείων που χορηγούν οι Εθνικές Αναπτυξιακές Τράπεζες, στην πλειονότητα τους (54%) είναι άνω των 10 ετών. Αυτός είναι ένας βασικός λόγος για τον οποίο οι Εθνικές Αναπτυξιακές Τράπεζες θεωρούνται ως μια **σημαντική πηγή «υπομονετικού κεφαλαίου»**, ειδικά για τη χρηματοδότηση έργων όπως τα έργα υποδομών, τα οποία αποφέρουν κέρδη έπειτα από μακρά περίοδο. Σε ό,τι αφορά τα πραγματικά επιτόκια δανεισμού, οι Εθνικές Αναπτυξιακές Τράπεζες τείνουν να παρέχουν δάνεια με χαμηλότερα επιτόκια σε σχέση με τις δημόσιες κι ιδιωτικές τράπεζες. Για παράδειγμα, την περίοδο 2000-14, το πραγματικό επιτόκιο δανεισμού ιδιωτικών και δημόσιων τραπεζών ήταν κατά μέσο όρο 13,2% και 9,8% αντίστοιχα (Luna-Martinez και Vicente, 2012). Αν κι οι Εθνικές Αναπτυξιακές Τράπεζες ενδέχεται να μην μεγιστοποιούν τα κέρδη τους, συχνά αποκομίζουν κέρδη σε αυτά τα επιτόκια.

Από την άλλη, τα **ιδιωτικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα** είναι τράπεζες που δέχονται καταθέσεις, δανείζουν άμεσα τους πελάτες τους και συνήθως προσφέρουν μια πλήρη γκάμα τραπεζικών προϊόντων. **Σκοπός** των ιδιωτικών τραπεζών είναι η μεγιστοποίηση των χρηματοοικονομικών αποδόσεων και των κερδών τους. Ενδιαφέρονται περισσότερο για χρηματοδότηση έργων με βραχυπρόθεσμα κέρδη και μικρότερο κίνδυνο και δεν έχουν έντονο ενδιαφέρον χρηματοδότησης έργων υψηλού κινδύνου με μακροπρόθεσμο ορίζοντα. Στην Ευρωζώνη, εποπτεύονται από τις κατά τόπους Κεντρικές Τράπεζες (την ΤτΕ στην περίπτωση της Ελλάδας) και την ECB βάσει του ρυθμιστικού πλαισίου Βασιλεία ΙΙΙ.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΜΙΑΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

Μια Εθνική Αναπτυξιακή Τράπεζα μπορεί τυπικά να αντλήσει πόρους από ίδια κεφάλαια/μετοχικό κεφάλαιο, από πώληση ομολόγων στην ιδιωτική κεφαλαιαγορά (εθνική ή παγκόσμια) δηλαδή άντληση πόρων από εθνικές και διεθνείς κεφαλαιαγορές, από πώληση ομολόγων στις Κεντρικές Τράπεζες, από πώληση ομολόγων σε δημόσιες επιχειρήσεις, από επενδυτές, από δανεισμό και επιχορηγήσεις από περιφερειακές και παγκόσμιες Πολυμερείς Αναπτυξιακές Τράπεζες και από άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, από καταθέσεις ιδιωτών (αν το καταστατικό της επιτρέπει να λαμβάνει καταθέσεις μετρητών από ιδιώτες) ενώ νέες πηγές χρηματοδότησης δημιουργούνται προκειμένου να χρηματοδοτηθούν οι απαραίτητες επενδύσεις που επιβάλουν οι καινούριες συνθήκες που διαμορφώνονται στις αγορές και στις σύγχρονες κοινωνίες, όπως η αναγκαιότητα χρηματοδότησης επενδύσεων για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Τέτοιες πηγές χρηματοδότησης είναι η έκδοση και πώληση «πράσινων» ομολόγων για χρηματοδότηση πράσινων επενδύσεων και τα παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα σε διάφορους υποκείμενους τίτλους.

ΟΦΕΛΗ ΠΟΥ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΑΠΟΚΟΜΙΣΕΙ ΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΕΘΝΙΚΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Οι Εθνικές Αναπτυξιακές Τράπεζες δύνανται να συμβάλουν:

- Στη δημιουργία μιας πιο **διαφοροποιημένης χρηματοπιστωτικής δομής** και ενός πιο **ισορροπημένου μοντέλου συμμετοχής ιδιωτικού και δημόσιου τομέα** στην τραπεζική αγορά. Αυτό έχει αρκετά πλεονεκτήματα: i) ενθαρρύνει τον ανταγωνισμό μεταξύ διαφορετικών τύπων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, που θα μπορούσε να οδηγήσει σε μείωση του κόστους δανεισμού για τις επιχειρήσεις, ii) συμβάλλει στη χρηματοπιστωτική σταθερότητα (περιορισμός συστημικού κινδύνου) που θα λειτουργεί σταθεροποιητικά-αντισταθμιστικά και σε περιόδους κρίσης, iii) προωθείται η συνεργασία κι η αλληλοσυμπλήρωση διαφόρων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων προκειμένου να επιτευχθεί ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς.

- Στην **αντιστάθμιση της προκυκλικής συμπεριφορά**ς του ιδιωτικού χρηματοπιστωτικού συστήματος με τον υπερβολικό δανεισμό σε περιόδους άνθησης και τη «μετρημένη» χορήγηση πιστώσεων κατά τη διάρκεια και έπειτα από χρηματοπιστωτικές κρίσεις. Οι Εθνικές Αναπτυξιακές Τράπεζες μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό αντικυκλικό ρόλο σε περιόδους κρίσης ή οικονομικής ύφεσης επεκτείνοντας τα χαρτοφυλάκια των δανείων τους. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τη σταθεροποίηση και επαναφορά της οικονομίας με τον πιο ομαλό τρόπο, την πρόληψη περαιτέρω εμβάθυνσης της χρηματοοικονομικής κρίσης, την εξομάλυνση του επιχειρηματικού κύκλου αλλά και τη διατήρηση των μακροπρόθεσμων επενδύσεων διασφαλίζοντας έτσι τη συνέχεια των υφιστάμενων έργων και βοηθώντας την έναρξη νέων που θα συμβάλλουν στη βραχυπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη ανάπτυξη.

- Στην αντιμετώπιση της αδυναμίας του τραπεζικού συστήματος να χρηματοδοτήσει επαρκώς την πραγματική οικονομία. Πιο συγκεκριμένα, οι Εθνικές Αναπτυξιακές Τράπεζες δύνανται να συμβάλουν στην **ενίσχυση της υγιούς, καινοτόμου κι εξωστρεφούς επιχειρηματικότητας**, καλύπτοντας το χρηματοδοτικό κενό και διευκολύνοντας την πρόσβαση στη χρηματοδότηση πολύ μικρών, μικρομεσαίων και νεοφυών επιχειρήσεων με σχετικά χαμηλό κόστος. Τέτοιου είδους επιχειρήσεις διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στις περισσότερες οικονομίες ως φορείς παροχής ευκαιριών απασχόλησης και εισοδήματος και ως οχήματα καινοτομίας. Ωστόσο, αντιμετωπίζουν σοβαρά εμπόδια στη χρηματοδότηση τους καθώς το ιδιωτικό χρηματοπιστωτικό σύστημα δεν είναι πρόθυμο να τις χρηματοδοτήσει (λόγω υψηλού ρίσκου) ή τους προσφέρει ανεπαρκή πίστωση γεγονός που φρενάρει την ανάπτυξη τους με δυσμενείς κοινωνικές συνέπειες. Η παροχή ρευστότητας και η χρηματοοικονομική στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων μέσω χορήγησης δανείων κι άλλων διευκολύνσεων (rediscounting and direct lending) αλλά και μέσω της παροχής κατάλληλης τεχνικής και συμβουλευτικής υποστήριξης και εκπαίδευσης είναι σημαντική για την παραγωγικά βιώσιμη ανάπτυξη, για τον περιορισμό της ανισότητας, τη μείωση της φτώχειας και την ενίσχυση του εισοδήματος, της απασχόλησης και της κοινωνικής ευημερίας. Παρόλο που ο δανεισμός προς μικρές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις μπορεί να ενέχει κινδύνους, η εμπειρία έχει δείξει ότι μπορεί να πραγματοποιείται σε εμπορικά βιώσιμη βάση. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η Επιχειρηματική Αναπτυξιακή Τράπεζα του Καναδά (BDC) (Culpeper et al, 2016). Παράλληλα, στηρίζοντας επαρκώς την έρευνα και την καινοτομία τόσο σε επίπεδο επιχειρηματικότητας όσο και σε ακαδημαϊκό επίπεδο δύναται να περιοριστεί κι εντέλει να αντιμετωπιστεί το brain drain, ένα πρόβλημα που πλήττει ιδιαιτέρως την Ελλάδα τα τελευταία χρόνια.

- Παράλληλα, οι Εθνικές Αναπτυξιακές Τράπεζες έχοντας τα πλεονεκτήματα της συσσωρευμένης γνώσης κι εξειδίκευσης, την ικανότητα να διατηρούν μακροπρόθεσμα δεσμευμένο κεφάλαιο, τη διοικητική αποτελεσματικότητα να συντονίζουν ένα δίκτυο εθνικών κι οικονομικοπολιτικών συμμετεχόντων (κυβέρνηση, ιδιώτες επενδυτές, επιχειρηματικοί εταίροι) κι ένα ευρύ χαρτοφυλάκιο χρηματοδοτικών εργαλείων (μετοχικό κεφάλαιο, δάνεια, επιχορηγήσεις κλπ) δύνανται να συμβάλουν στην **κάλυψη του κενού χρηματοδότησης μεσομακροπρόθεσμων αναπτυξιακών έργων διαρθρωτικού μετασχηματισμού με μεγάλα οφέλη για την κοινωνία,** να αναλάβουν τη διαχείριση κινδύνων που ενέχουν τα έργα αυτά και να φροντίσουν για την αποτελεσματική εφαρμογή τους. Τέτοιου είδους projects είναι τα έργα υποδομών, εκπαίδευσης, καινοτομίας, έρευνας κι ανάπτυξης (R&D), έργα για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής, την ενεργειακή επάρκεια και την προώθηση της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας. Πιο συγκεκριμένα, σε ό,τι αφορά το κενό χρηματοδότησης και παροχής εθνικών και περιφερειακών υποδομών με σημαντικά κοινωνικά οφέλη (πχ υποδομές υγείας, στέγασης), οι Bhattacharya και Holt (2015) εκτιμούν ότι το χάσμα μεταξύ των σημερινών και των απαιτούμενων επενδύσεων σε υποδομές στις αναδυόμενες κι αναπτυσσόμενες οικονομίες μπορεί να φθάνει το 1-1,5 τρισ. δολάρια ετησίως κι αν δεν βρεθεί σύντομα χρηματοδότηση σε επαρκή κλίμακα να καλύψει αυτές τις μεγάλες ανεκπλήρωτες ανάγκες υποδομής, η προοπτική ανάπτυξης των χωρών αυτών θα περιοριστεί σημαντικά. Δεδομένου ότι το ιδιωτικό χρηματοπιστωτικό σύστημα ενδιαφέρεται περισσότερο για έργα που αποφέρουν βραχυπρόθεσμα κέρδη με μικρό κίνδυνο, τέτοιου είδους έργα μακροπρόθεσμου χαρακτήρα, μεγάλης αρχικής επένδυσης, μεγάλης χρονικής περιόδου απόσβεσης και μεγάλης αβεβαιότητας ως προς τη μελλοντική τους επιτυχία δεν είναι ιδιαίτερα ελκυστικά στον ιδιωτικό τομέα με αποτέλεσμα να μη χρηματοδοτούνται ή να υποχρηματοδοτούνται με δυσμενείς επιπτώσεις για την οικονομική ανάπτυξη. Από την άλλη, τα μακροπρόθεσμα κοινωνικά οφέλη (social benefits) αυτών των projects όπως τα περιβαλλοντικά έργα ή τα έργα υποδομών είναι πολύ μεγαλύτερα από τα ιδιωτικά κέρδη. Το κενό αυτό χρηματοδότησης καλείται να καλύψει η Αναπτυξιακή Τράπεζα που ως δημόσιος φορέας στόχο έχει μεταξύ άλλων να συμβάλλει στην **κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη της χώρας,** την **περιφερειακή ολοκλήρωση** και στην **καταπολέμηση της εισοδηματικής και κοινωνικής ανισότητας.**

- Ειδική έμφαση πρέπει να δοθεί στη **χρηματοδότηση της παροχής παγκόσμιων δημόσιων αγαθών** που θα αποτελεί σημαντικό τομέα δραστηριοποίησης των Εθνικών Αναπτυξιακών Τραπεζών για τις επόμενες δεκαετίες όπως η χρηματοδότηση έργων για την **καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής**, ίσως το πιο κρίσιμο «παγκόσμιο δημόσιο αγαθό» της εποχής, και την **προώθηση της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας.** Η χρηματοδότηση μακροπρόθεσμων projects με αντικείμενο τα «πράσινα» δίκτυα, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, την ενεργειακή επάρκεια και την «καθαρή ενέργεια» ανταποκρίνονται πλήρως στο στόχο για «βιώσιμη» πράσινη ανάπτυξη, κι αν και δεν είναι ιδιαίτερα ελκυστικά στον ιδιωτικό τομέα λόγω του μακροπρόθεσμου χαρακτήρα τους και του μεγάλου κινδύνου που ενέχουν, τα πολύ μεγάλα κοινωνικά τους οφέλη (social benefits) (λαμβάνοντας υπόψη και τις θετικές περιβαλλοντικές εξωτερικότητες) καθιστούν τη χρηματοδότηση τους ιδιαίτερα σημαντική. Η συνεργασία κι ο συντονισμός δημόσιου κι ιδιωτικού τομέα σε projects που έχουν να κάνουν με «πράσινες» επενδύσεις συνιστούν αναγκαιότητα που δύναται να οδηγήσει στην υιοθέτηση της βέλτιστης στρατηγικής στον τομέα των διαρθρωτικών μετασχηματισμών για τη μεγιστοποίηση των αναπτυξιακών αποδόσεων μακροπρόθεσμα. Μια τέτοια **στρατηγική για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής** θα μπορούσε να περιλαμβάνει: i) την ενσωμάτωση της κλιματικής **αλλαγής στις τρέχουσες πολιτικές και δράσεις** όπως πολιτικές για τον περιορισμό των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και την υιοθέτηση πρακτικών χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, ii) τη **χρηματοδότηση κι υλοποίηση πράσινων πρωτοβουλιών** όπως η οικοδόμηση πράσινων δικτύων και η προώθηση νέων μορφών ανανεώσιμης ενέργειας (χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί ο κρίσιμος ρόλος που διαδραμάτισε η KfW στην αρχική φάση εισαγωγής της ηλιακής φωτοβολταϊκής εγκατάστασης στη Γερμανία) και iii) την **προσαρμογή (adaptation)** που παράλληλα με πρωτοβουλίες μετριασμού (mitigation) της κλιματικής αλλαγής θεωρείται σήμερα η καλύτερη στρατηγική μείωσης του κινδύνου της κλιματικής αλλαγής, ιδιαίτερα στις αναπτυσσόμενες χώρες.

- Στη διόρθωση των δυσλειτουργιών κι ανεπαρκειών της αγοράς που μπορεί να είναι αποτέλεσμα ασύμμετρης πληροφόρησης, εξωτερικών παραγόντων ή και ατελούς ανταγωνισμού, με στόχο την εύρυθμη κι αποτελεσματική λειτουργία της αγοράς.

Στην ενίσχυση της **προσφοράς χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών** και της **εξυπηρέτησης των πολιτών** που δυσχαιρένονται από τη συγκέντρωση της αγοράς λόγω συγχωνεύσεων, εξαγορών ή άλλων εμποδίων στον πραγματικό ανταγωνισμό, ιδιαίτερα στην περιφέρεια όπου οι εμπορικές τράπεζες έχουν μειώσει δραστικά και συνεχίζουν να μειώνουν τον αριθμό των υποκαταστημάτων τους.

Στη **δημιουργία και προώθηση κατάλληλων χρηματοδοτικών εργαλείων** που θα επιτρέψουν τη βέλτιστη αξιοποίηση εθνικών, ευρωπαϊκών κι άλλα κονδυλίων για αναπτυξιακούς σκοπούς ενώ παράλληλα θα λειτουργήσουν κι ως πόλος έλξης για προσέλκυση επιπλέον κεφαλαίων.

Στην ανάγκη ύπαρξης ενός διακριτού φορέα ο οποίος βάσει των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (Sustainable Development Goals) των Ηνωμένων Εθνών θα αναπτύξει και θα θέσει σε εφαρμογή ένα **Νέο Παραγωγικό Μοντέλο** το οποίο θα είναι σε πλήρη συμφωνία με την Εθνική Αναπτυξιακή Στρατηγική της χώρας για μια βιώσιμη, δίκαιη κι ολιστική ανάπτυξη και θα λειτουργεί επικουρικά στα αναπτυξιακά σχέδια της τοπικής και περιφερειακής αυτοδιοίκησης.

ΕΙΔΙΚΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ)

Σχεδόν όλα τα κράτη-μέλη της ΕΕ είχαν ιδρύσει κατά το παρελθόν μια Εθνική Αναπτυξιακή Τράπεζα εκτός της Ελλάδας και της Μάλτας με ό,τι αρνητικές συνέπειες μπορεί να είχε αυτό για την ανάπτυξη των χωρών αυτών. Η Μάλτα προχώρησε τελικά στην ίδρυση Αναπτυξιακής Τράπεζας το Νοέμβριο του 2017. Η **Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα,** η ίδρυση της οποίας ψηφίστηκε με νομοσχέδιο τον Απρίλιο του 2019, είναι ένας αναπτυξιακός φορέας που δύναται να αναπτύσσει δράσεις για αρωγή προς το Δημόσιο ως προς την υλοποίηση της Εθνικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής. Η Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα έχει τη νομική μορφή ανώνυμης εταιρείας και άμεση θυγατρική της θα είναι η Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα Επενδύσεων.

Οι **βασικές αρχές της εταιρικής διακυβέρνησης** που ακολουθεί η Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα στοχεύουν στην αξιόπιστη, υπεύθυνη και διαφανή λειτουργία της με σεβασμό στο εθνικό νομικό πλαίσιο και τις βέλτιστες διεθνείς πρακτικές.

Η **Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα** δεν δέχεται καταθέσεις και καταρχήν στοχεύσει σε έμμεσες χρηματοδοτήσεις μέσω χρηματοπιστωτικών ή χρηματοδοτικών φορέων (έμμεσος δανειστής) μέσω του δικτύου των εμπορικών τραπεζών/ενδιάμεσων φορέων. Οι δράσεις της είναι συμπληρωματικές κι όχι ανταγωνιστικές προς τις εμπορικές τράπεζες.

Ενδεικτικές δράσεις που θα αναπτύξει σύμφωνα με τους στόχους της η Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα σε συνεργασία (ή μη) με εθνικούς, υπερεθνικούς και διεθνείς οργανισμούς είναι: α) η παροχή δανείων και ομοειδών πιστώσεων προς Επιχειρήσεις, β) η παροχή εγγυήσεων, αντεγγυήσεων και επιχορηγήσεων υπέρ επιχειρήσεων, γ) η σύσταση ή και συμμετοχή σε σχήματα στήριξης νεοφυών και καινοτόμων επιχειρήσεων και φορέων στήριξης της επιχειρηματικότητας, δ) η συμβουλευτική υποστήριξη σε ιδρύματα κι οργανισμούς του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, παροχή τεχνογνωσίας και εκπαίδευσης σε επιχειρήσεις, ε) η χρηματοδότηση μακροπρόθεσμων έργων με σημαντικά κοινωνικά οφέλη όπως έργα που σχετίζονται με την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και την ενεργειακή επάρκεια, στ) θα εξασφαλίζει πρόσθετη χρηματοδότηση για μεγάλα επενδυτικά σχέδια και επιχειρήσεις.

Η αναγκαιότητα και η αξία ίδρυσης της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας, για τη βέλτιστη αξιοποίηση εθνικών, ευρωπαϊκών κι άλλων κονδυλίων και χρηματοδοτικών εργαλείων, αλλά και τα οφέλη που μπορούν να προκύψουν για την πραγματική οικονομία γίνονται ακόμη πιο αισθητά **στη δύσκολη αυτή περίοδο της πανδημίας** που βιώνει η χώρα (και ολόκληρος ο κόσμος) με εκατοντάδες επιχειρήσεις να πλήττονται, άμεσα και έμμεσα, και χιλιάδες θέσεις εργασίας να κινδυνεύουν να χαθούν. Πιο συγκεκριμένα, οι αυξημένες ανάγκες ρευστότητας των επιχειρήσεων έπειτα από μακρά περίοδο αναγκαστικής απραξίας δύνανται να καλυφθούν, εν μέρει, από το **νέο Ταμείο Εγγυοδοσίας Επιχειρήσεων COVID-19** που συστήνεται ως ανεξάρτητη χρηματοδοτική μονάδα στο πλαίσιο της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας με σκοπό την άμεση στήριξη των επιχειρήσεων με την παροχή, μέσω τραπεζών, εγγυήσεων σε δάνεια κεφαλαίου κίνησης. Με την παροχή εγγυήσεων προς επιχειρήσεις από το Ταμείο Εγγυοδοσίας, εξασφαλίζεται μια άμεση μείωση στο κόστος χρηματοδότησης τους. Ο Προϋπολογισμός εγγυήσεων ανέρχεται σε 1 δισ. ευρώ, τα οποία θα καλύψουν ύψος δανείων περίπου 3,6 δισ. ευρώ [2]

[2] https://www.news247.gr/oikonomia/ena-neo-schedio-gia-tin-elliniki-anaptyxiaki-trapeza.7667937.html

Παράλληλα, ολοκληρώθηκε ένα νέο υποπρόγραμμα χρηματοδότησης του **Ταμείου Επιχειρηματικότητας ΙΙ (ΤΕΠΙΧ ΙΙ) - Δράση «Επιχειρηματική Χρηματοδότηση»,** για την παροχή δανείων κεφαλαίου κίνησης με πλήρη επιδότηση επιτοκίου για 2 χρόνια και περίοδο χάριτος 12 μηνών, σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις που επλήγησαν από τις επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19, παρέχοντας 1,3 δισ. ευρώ (συγχρηματοδότηση κατά 40% από την Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα και κατά 60% από τις συνεργαζόμενες τράπεζες) σε περισσότερες από δέκα χιλιάδες επιχειρήσεις, έχοντας ως μοναδική δέσμευση τη «ρήτρα μη απόλυσης»[3] με στόχο να προστατευτούν (κατά το δυνατόν) οι εργαζόμενοι των πληγέντων επιχειρήσεων. Μέσω του προγράμματος αυτού, η Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα προσφέρει στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις τη δυνατότητα για γρήγορη ρευστότητα (μέχρι 500.000 ευρώ) προκειμένου οι επιχειρηματίες να καλύψουν άμεσες ανάγκες τους. Σκοπός και των δύο αυτών προγραμμάτων είναι να διευκολυνθεί η πρόσβαση στη χρηματοδότηση επιχειρήσεων που επλήγησαν από την πανδημία COVID-19 και να τους δοθεί η ευκαιρία να συνεχίσουν την επιχειρηματική τους δράση, ένας στόχος πλήρως εναρμονισμένος με τους αρχικούς σκοπούς ίδρυσης της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας, με άμεσες θετικές επιπτώσεις για το σύνολο της οικονομίας.

[3] https://gr.euronews.com/2020/06/16/elliniki-anaptixiaki-trapeza-1-2-disekatommiria-se-10-xiliades-epixeiriseis

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1) Afrodad and Latindadd (2017), Public Development Banks: towards a better model, Eurodad discussion paper, available at: https://eurodad.org/Public-Development-Banks-towards-a-better-model

2) Bank for International Settlements (2016), Literature review on integration of regulatory capital and liquidity instruments, Basel Committee on Banking Supervision, Working Paper No 30, available at: https://www.bis.org/bcbs/publ/wp30.pdf

3) Bank for International Settlements (2017), Regulatory Consistency Assessment Program (RCAP), Assessment of Basel III LCR regulations – European Union, available at: https://www.bis.org/bcbs/publ/d410.pdf

4) Bank Governance Leadership Network (2016), The future of banking in Europe: regulation, supervision, and a changing competitive landscape, available at: https://www.ey.com/ Publication/vwLUAssets/EY - The future of baking in Europe - January 2016/$FILE/EY-the-future-of-banking-in-europe-jan-2016.pdf.

5) Bruck, N. (2001), Development banking concepts and theory, Principles & practices of development banking, Credit & Banking, 1, 9-39.

6) De Luna-Martinez, J. and Vicente, C. L. (2012), Global Survey of Development Banks. World Bank Policy Research, Working Paper No. 5969, available at SSRN: https://ssrn.com/abstract=2006223

7) Engen, L. and Prizzon, A. (2018), A guide to multilateral development banks, Working and discussion papers, odi.org. available at: https://www.odi.org/publications/11149-guide-multilateral-development-banks

8) European Bank for Reconstruction and Development (2016), Guide to EBRD financing

9) European Banking Federation (2018), Banking in Europe: EBF Facts & Figures 2018

10) Gottschalk, R., Poon, D. and Mednik, M. et al. (2016). The Role of Development Banks in Promoting Growth and Sustainable Development in the South, Division on Globalization and Development Strategies, United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD), United Nations Publications.

11) Griffith-Jones, S. and Ocampo, J. A. (2018), The Future of National Development Banks, Initiative for Policy Dialogue, Oxford University Press

12) Masera R. (2012), "Risk Regulation and Supervision of Financial Systems: US and Eurozone Solutions", ZOeR, 67, 251-280.

13) Stiglitz, J. (1989), Financial markets and development. Oxford Review of Economic Policy, 5(4), pp. 55–68.

14) Strahan P. E. and Weston J. P. (1998), Small business lending and the changing structure of the banking industry. Journal of Banking and Finance, 22(6-8), 821- 45.

15) Thorne, J. and du Toit C. (2009), A macro-framework for successful development banks, Development Southern Africa, 26(5), 677-694.

16) Thorne, J. (2011), A framework for successful development banks, Development Bank of Southern Africa, Development Planning Division, Working Paper Series No. 25.

17) Whittle, M., Malan, J. and Bianchini, D. (2016), New Financial Instruments and the Role of National Promotional Banks, Centre for Strategy & Evaluation Services LLP (CSES), Policy Department D: Budgetary Affairs, European Parliament. available at: https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/572687/IPOL_STU(2016)572687_EN.pdf

18) Zervoudi, E. (2019), "Parallel Banking System: Opportunities and Challenges", Journal of Applied Finance and Banking, 9(4), pp. 47-70.

ΕΝΑ

Ινστιτούτο
Εναλλακτικών
Πολιτικών

ΕΝΑ Ινστιτούτο
Εναλλακτικών Πολιτικών
Ζαλοκώστα 8, 106 71 Αθήνα,
+30 210 364 7912
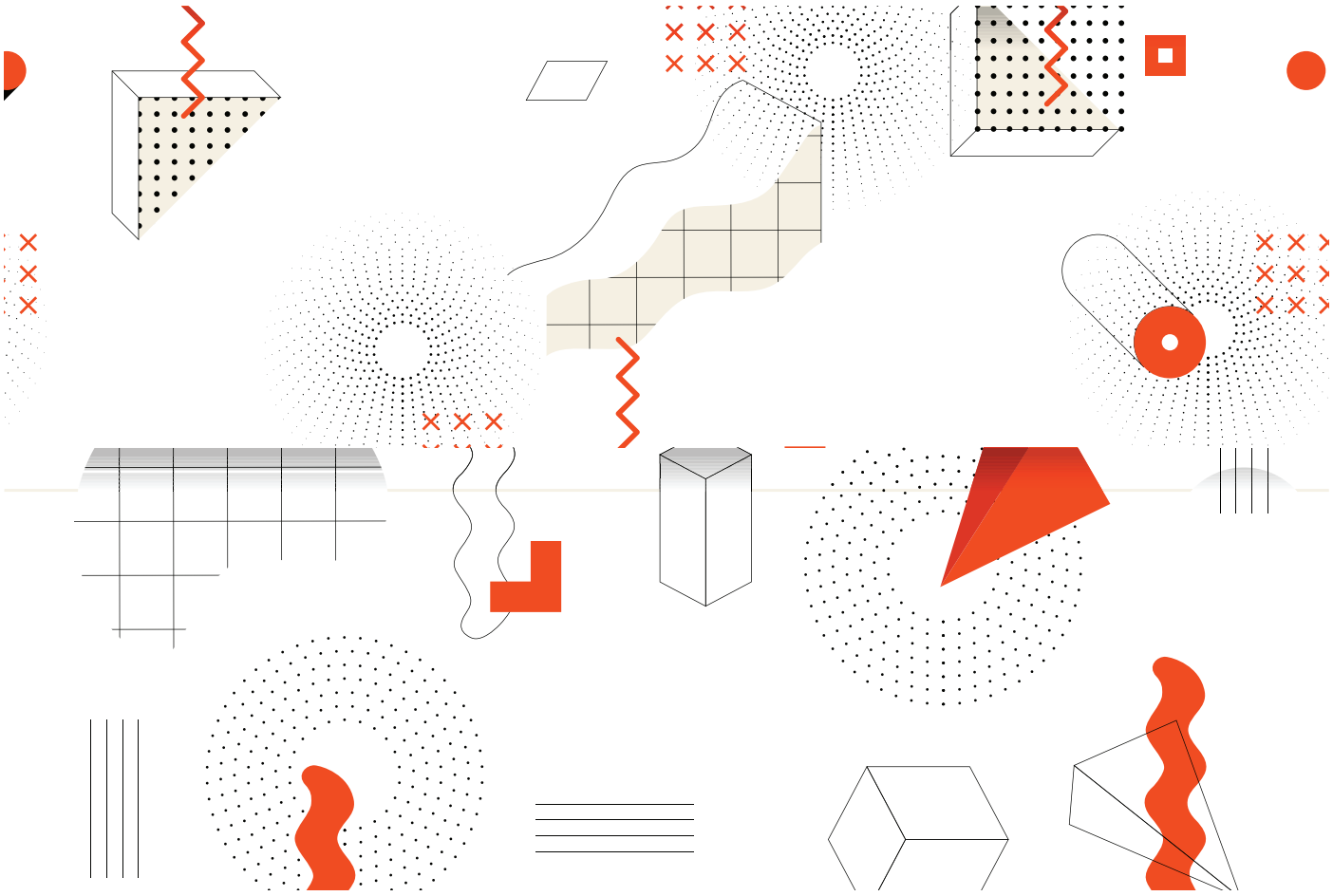
info@enainstitute.org
www.enainstitute.org